

MULGI KEELEN 2026

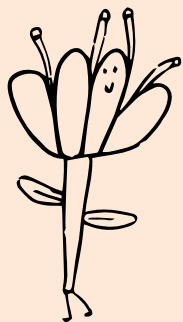
TÄÄHEKE

MULGI PIAVE PIDU

Kik tääve, et mulgi om kange tüütegije, a selle kõrvan mõistave na uhkeste pidu kah pidäde. Mulgimaa kige vanemb mulgikiilne ettevõtmine om Mulgimaa laste perimuspäev.

Sii pidu sai paastukuul teos joba kolme-kümnendet kõrda ja kik nii aaste om sedä pidu väsimede vedänu Laande Alli.

Ku esmald kõrrald Alli sedä pidu Lillin oma kandi lastele, sis aastidege om perimuspäev nõnda pallu kasunu, et nüüd võtap sellest egä kõrd osa paarsada lasteaialast üten oma õpetejidege. Latse tuleve kokku kigist viiest Mulgimaa

MULGIMAA LASTE PERIMUSPÄEVÄ MANU KÄIP IKI MULGIKIILNE LAUL. SIIN LAULAVE PAISTU LASTEAIALATSE LAULU "OLLA KUUN".

kihelkonnast ja piaaigu kigil om sellän ilusa mulgi muudu pidurõova. Kik laulu, tantsu ja jutu om sel pidul mulgikiilse, a siamaani ei ole viil üitski laits ütelnu, et aru ei saa. Sii om üits suur laulmise, tantsmise ja lustmise pidu.

Kige suuremb mulke pidu om Mulgi pidu, mida peetes üle kate aaste. Edimene Mulgi pidu sai teos 2010. aastel Karksin ja selle peo mõtel kah Laande Alli vällä. Sii om üits terve pere pidu, kus saave üles astu nii latse, suure ku memmetaadi kah. Ole sa laulje, tantsje või pillituleve, Mulgi pidule olet sa iki oodet. A kes

PIDU PÄÄL LUSTI MIILDIP NII SUURDELE KU LASTELE.

püüne pääle ronide ei taha või ei julge, nii tuleve pidulises.

Ärä arva, et Mulgi pidu om pallalt istmine ja konsserdi kaemine. Pidumanu käip suur laat, süümine-juumine, mängu ja võisteluse, egä nuka taga om mõni tillemb laulu-, tantsu- või kultuuripesä.

Selleaastene Mulgi pidu tulep joba 16. mail Mulgi elämuskeskuse ja selle pääliskiri om „Ämäriguaa luu“. Sii om mulgi irmu- ja jubejutttest ainet saanu muusikage lugu. Mulgi perimusest om täädä ulka vetevaime, aldjit, tonte, kuradit ja kuradi poigi. Mulgi pidu lõpukonsserdil ärätedes kik nii tegelase ellu.

Ku sia kikki neid ja pallut muudki oma silmäge nätä tahat, sis kutsu oma pere üten ja sääjä sammu 16. mail Mulgi elämuskeskuse.

*Ilves Kristi
Pildi tei Ilves Kristi*

SISUKÕRD

Mütäs kaep Ameerikamaad <i>Saksatamme Markus</i> .	4
Mütä metruu <i>Leies Uno</i>	6
Visa luks <i>Kassi Kristiina</i>	7
Ime om olemen <i>Pärna Reeli</i>	8
Siilu pulmapidu <i>Ilves Kristi</i>	10
Karvatse viipäästje õpive usinaste <i>Ilves Kristi</i> ..	12
Vanaaigse mängu	14
Post	15
Luudus <i>siil-okkakerä, kes turtsup</i>	16
Kokanukk <i>võililli äidsme taina sehen</i>	17
Nali	18
Arva ärä!	19
Pildilugu <i>Pörsas Pets</i>	20

TÄHEKE

SA Kultuurileht lasteaakiri
ASUTET 1960. AASTE ÜRGÜSEN * TULEP ÜITS KÕRD KUUN

Toimetuse aadress:
Harju 1, 10146 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 627 6426

Päatoimetei Martson Ilona
Toimetei Hinrikus Kadri
Mulgi Täheke toimetei Ilves Kristi
Kunstiline toimetei Rea Priit
Makett: Mikkin Dan

Tähekest saab telli e-arve püsivassuge
www.tellimine.ee

telefon 666 2233

Kaasepildi om joonistenu Kalm Anu

Mulgikiilne Täheke tulli vällä Mulgimaa
perimuskultuuri toetusmeetme abige.
Sii om Täheke ja Mulgi Kultuuri Insti-
tuudi ütine ettevõtmine.

EESTI
RAHVAKULTUURI
KESKUS

JUSSIKSEL OM NÜID 12 SÕPRA

Valmis om saanu mulgikiilne lasteraamat „Jussikse 12 sõpra”. Ku mõne aaste iist ilmusi Väljali Silvi täädä-tuntu lasteraamat „Jussikse seidse sõpra“ mulgi keelen, sis nüid om mede kiilde pantu selle järg.

„Jussikse 12 sõpra” mõtel vällä Väljali Silvi latselaits Kuusalu Reet ja kirja panni lastekirjanik Vaiksoo Jaanus. Nüid levváp Jussike viil 12 uut sõpra: kik kuu. Egä uvve sõbrage võetes ette midägi põnevet.

VII OMA ERNETONT VÄLLÄNÄITUSELE!

Käimän om üits vahva võistelus — erneimutuste võistelus. Kik, kes tahave, võive tetä oma ernetondi ja 23. mais ERMi Eimtali muuseumise viia. Nii tore tondi pandas sis muuseumi manu karjamaa pääle terves suves püsti ja kik uvilise võive neid sääla vaatemen käiä. Parembes saave auinna kah.

„Üits õige erneimutus aap rästäparvel püksi püüli sõelma, võtap varblase väriseme ja aap undile kah irmu nahka. Mes sis viil sellest kõnelde, ku irmutusi om terve nurmetäis.

Nende silmä ilgave ja käisse laperdeve tuule kähen, nõöbi kõliseve ja pangi koliseve. Na om nalla-ka ja aave villä- ja ernerattele irmu nahka. Tule esi kah suvel Eimtalise neid tonte kaame,“ kuts vaibakunstnik Raua Anu, kes selle võisteluse vällä mõtel.

LUSTILISE ERNETONDI

Pilt om peri ERMi Eimtali muuseumi kogust.

Saksatamme Markus

MÜTÄS KAEP AMEERIKAMAAD

Mikk ja Kadi ollive Sandra puul käimän ja pidäsi-ve aiapidu. Istuti suure palaje pääl, mekiti võile-väksit ja rüübäti pääle kuremarjajuuki. Olli kuum ja raasike igäv kah.

„Teil om ilus muru,“ üteli Mikk. „Selle pääl om vist ää mürgelde.“ Ja just sis, ku kik muru vahtsi-ve, kerkusi sinna mullaunik ja mütäs sorgas säält

oma pää vällä.

„Urree, ja omgi Ameerika!“ üüdsse kutsmede võõras. „Tere, indiaanlase!“

„Me ei ole kellegi indiaanlase,“ eitusive latse.

„Ja sii ei ole Ameerikamaa,“ selet Kadi. „Sii om Sandra pere murulapp. Ma tää küll, temä vana-esäle ei miildi, ku müttä siia mullaunikit aave.“

„Assa raks,“ porisi pahane mütäs. „Et ei olegi Ameerika.“

„Ameerika om ju ammuilma kätte leitu,“ üteli nüid Mikk, kes olli Kadi katsikveli. A mütäs es tii tõiist nägugi, ühmäs oopis sedäsi: „A või-olla om viil üits Ameerika, siande mis om siamaani kätte leidmäde! Ja selle uvve Ameerika leidsime just me, müttä, kätte, ja saame äste kuulsas. Selleperäst me ju oma käike kaevamegi.“

Mütäs jäi vakka, tõmmas vähä nõnage õhku ja küsk: „Mes te siin sööde?“

„Orstikit sööme,“ üteli Mikk ja augas esi isuge orsti-saia.

„Mes ... mes sii orst om?“

„Sii om söögipooline, mis pandas võilevä pääle. Sedä ostetes poodist ja sii om roosa.“

„Roosa?“ röögät müttäonu. „Ärge sedä küll suhu pistke!“

Latse vaadessive segädusen ütistõisele otsa.

„Tääde,“ vadras müttäonu omasuudu edesi. „Sööge ja jooge iki pallalt siandsit asju, mes om musta värvi!“

„Veriorst om must,“ venit üits lastest omaette.

„Vohh!“ kitt mütäs. „Sii om sii õige ruug. Mia tule kindlaste viil tede manu käimä.“

„A sedä süvväs jõulu aal ja sis om maa külmanu.“

„Küll ma käigu valmis kaeva,“ üteli müttäonu.
„Talve om maa pääl lumi,“ üteli kennigi.
Mütäs uurse kohe: „Mes värvi sii lumi om?“
„Lumi om valge.“
„VALGE!“ kisend müttäs. „Sii om mailma kige irmsamb värv! Sis mia küll jõule ei pia! Ei tule kõne alagi!“

„Suvel om mõnikörd taevan vikerkaar,“ kõnel Kadi, kuigi tõise tedä oiatuses tonksassive.
„Vikerkaar om väigä ilus. Temä värvi om punane, orants, kõllane, rohilene, sinine, tumesinine ja lilla.“

„Nii om väigä irmsa värvi!“ sai müttäs pahatses ja kissit kurjald silmi. „Mesperäst siandsit üldse vahti?“

Latse ollive tükk aiga kuss, na es tää, kudas tüitule võõrale meele perrä olla.

„Kas teil musta värvi asju sis summagi ei ole?“ ohas müttäs viimäte.

„Mesperäst ei ole, om iki,“ seletive latse pakilt. „Lõunemaal eläp must panter ja om siande juuk nagu kokakoola – peris must mis must.“

Mütäs noogut ja paist, et sii jutt om talle miilt müüda.

„Mia lää paremb kodu tagasi,“ arvas ta sis. „Siin om iki väige pallu pentsikit asju: näituses sii tede orst ja vikerkaar. A ku te sedä musta panterd näede, sis üteli, et ta tules küllä ja võtas kokakoola ütten.“

Sis tükk müttäs tagasi maa sissi.

„Ää, et mia talle viil paabulinu sabast es kõnele,“ õhas Kadi.

„Ta oles sis viha peräst lõhki minnu,“

arvassive tõise.

A kunnigil sügäven maa sihen, kus om õnnis pilkane pimedus, ohas omakõrda müttäs kah.

Ohas ja mõtel esi, et uvve Ameerikamaa levvüp ta kah, pallalt siandse, kus kokakoola om süsimust ja taevan ei ole vikerkaard.

Mulgi kiilde sääd Tõrva mulgi keele sõõr.

Leies Uno

MÜTÄ METRUU

TÄEMBE MA KÕNELE
SIANDSE LUU:
ELLI KÕRD MÜTT,
KEL OLLI METRUU!
JUST NAGU PERIS,
A VÄIKE JA LÜHIKE –
SELLE TA KAJUS
MAA SISSI ÜTSINDE.

SÕIDAVE MÜTÄ
JA SÕIDAVE IIRE,
SÕIDAVE KIK,
KEL TULINE KIIRE.
TIGU KAH RUTTU
TÜÜLE SAAP MINNA,
ENNEMB TA IKI
ILDAS JÄI SINNA ...

NÜID SII METRUU
JOBA KÄIGUN TAL OMGI –
SÕIDAVE REPI
JA SÕIDAVE RONGI!
JAANIUSS-RONGIJUHT
KÕVASTE SELETAP:
„RONG ÜTE MINUTI
VAKSALIN PIATEP!“

„TORE, ET MÜTT
TEI MÕTSA METRUU!“
KITAVE SÕITJE
ALATI KUUN.
MÜTT IKI TÜÜTEP
JA VARSTI PIAS SAAMA
VALMIS TA JÄLLE
MOODUKA JAAMA.

Mulgi kiltde pannu Ilves Kristi

Kassi Kristiina

VISA LUKS

Liisale tuli luks pääle.

„Ei taha – luks – luksu!“ kaevas Liisa. „Kudas sii ärä lääp?“

„Ku raasike aiga uuta, sis vast lääp sii esiendest üle,“ arvas emä.

Liisa uut raasike aiga. Uut – luks – viil vähä ja viil – luks – sipake aiga, a luks es lää üle.

Emä and Liisale laasitävve vett. Vast sii avites.

Liisa jõi, a luks es lää ärä.

Sis oid ta enge kinni, a sii kah es avite.

„Mia ei taha enämb – luks – luksu!“ olli Liisa pahane. „Ja ärä naara midägi, sii om – luks – tõsine asi!“

Emä lubas mitte naarda. Ta üteli, et tääp viil üttele nõksu, millest võis abi olla.

„Egä ma ei pia pip – luks – pipart süümä?“ uur Liisa.

„Ei pia. Sa piat pallalt eitume.“

„Eitume? Jah, ää – luks – mõte! A mesmuudu?“

„Noh, näituses sedämuudu,“ üteli emä, ja kõrrage, tävveste ilma ette oiatemede, röögät ta kige irmsambe, käre ja kõva äälege:

„Krrrääääähhh!!!“

Liisa eitusi nõnda ärä, et akas peris kõva elüge ikma.

Emä akas kohe kahjatseme. Ta tõmmas Liisa omale sülle ja kallist tedä kõvaste.

„Anna andes, kallis latseke! Mia es taha siu nõnda ärä irmute! Mia pidi siu pallalt raasike eiduteme.“

„Mia eitusi irmsaste!“ ikse Liisa. „Mia arvassi, et sia olet ullus minnu! Sul olli nõnda irmus nägu kah pähän!“

Sedäsi istsive na tükki aiga, Liisa emä sülen, senikavva ku Liisa olli maha rahunenu. Emä lubas, et ei eidute Liisat enämb, selle asemel võis ruuvi luksu kudagi muud muudu lõpete.

Äkki läits Liisal nägu naarule. Ja sis akas ta itsiteme. Ja piagi naarsive na mõlembe emäge, kõtu kõveren.

Kas sia taipat, mis neile nõnda kangeste nalla tei?

Mulgi kiilde pannu Ilves Kristi

Joonistenu Kassi Kristiina

Pärna Reeli

IME OM OLEMEN

Ommuku aknest vällä kaien läits emäl miil pääst ärä. Siim löüdki ta köögipõrmandu päält maast: õnnes tulli emäl miil kähku pähä tagasi, ku poiss talle laasitävve külmä vett näkku visas. Ta olli te-lekast nännu, et sedäviisi tetäs.

„N-n-naabridel om vist uus koduluum,“ koge-li emä ja näidäs näpuge aknest vällä. Tõeste, kar-dinide vaheld vaht kambrese ilmatu suur orav! Siimu silmä lätsive imestusest peräni.

„Sii läitski õnnes!“ õisas ta ja tormas lühiksi-de käiste väel vällä. „Sandrel olli õigus!“

Nimelt olli Siim oma sõbra Sandre soovitemi-se pääle sorganu viimätse noorekuu aal koduoov-in mulla sissi üte Oravekse kompveki. Ta luut, et kasuje kuu panep kommi kah kasume. Tulli vällä, et pannigi! Või mine sa tää, kas põhjus olli kuu või sii, et Siim olli egäs juhuse emä orhideeväetist kah manu pannu ...

Uvitev olli muduki sii, et Siim olli kajumise käigun suure ähmige kommile papre ümmer uneten. Nüid tulli vällä, et üten kommige olli pa-per kah kasunu: selleperäst emä ommuku aknest vällä vaadeten nõnda eitusigi. Ja egä ta senimaa-ni peris toibunu es ole. Ta seis, õlma valla, Sii-mu kõrvan ja jõllit ilmatu suurt kompvekki nagu mõnda tulnukat. Siimu seletemine paist tal kõrvust müüdü minevet. Alla sis, ku poiss tõi köögist väitse ja kommi küllest tüki valla nüsis, akas ta midägi mõikame.

Maigu perrä olli ilmatu kompvek taoline, nigu temä velle poodin. Pallalt sihandene maa mekk olli tal man. Sii tulli muduki nende aia mullast. Et kompvek olli mõnus pehme, and temä küllest

tükke augate. Nõnda olligi emäl ja Siimul mõlem-
bel piagi suu sokulaadige kuun. Kuigi kommi süüdi
mihemuudu, es paista purak kuigipallu vähänevet.
Nüid jakkup küll vist magust terves aastes!

A joba mõne päevä peräst akas ilmatu kompvek
muret tegeme. Ta varjas köögiaknest sissi paistve
päevä ärä ja meelit manu võõrit uvilisi. Päälegi olli
tulemen lämmemb aig ja sis võis ta koguni sulame
akate. Es jää muud üle, ku komm tükkes tetä ja tup-
pa viia!

Esiki kommi papre siist kättesaamine olli kate
inimese tüü. Paper esi võtt ende ala terve pakirügi
tünni (õnnes olli rügiautu just ildaagu käinu). Tükel-
demine olli kah paras vägitüü: ku väikse tüki sai väit-
se või ammastege kätte, sis nüid tulli appi võtta saag
ja kirves, a esiki sis kulus selle pääle terve ommuku-
poolik ärä nagu naksti.

Vahepääl käisive üleaidse kah pere tegemisi
kaeman, a Siim ja emä ollive nõnda ammatin, et es
jövva nendege midägi kõnelde.

Ku na tüüge viimäte valmis saive ja sahvreusse
kinni tõmmassive, ollive na üleni igitse. Mõlembe
tundsive, et ei taha magust enämb nätä kah. Tahas
oopis midägi soolast – näituses akklihakastet ja soo-
lakurki! A et ääd raami es või ju raisku lasta, paksive
na suurembe osa kommist tõine päev autuse ja viisi-
ve Toidupanga kogumisekasti.

Siim tei noorekuu aal kommi kasvatemisege viil
ruuvi – küll sokulaadi-, küll karamell-, küll nätsu-
kommige, küll paprege, küll ilma. Ja emä taht pe-
ris kommikasvuoonet tetä. A rohkemb es lää üitski
kompvek kasume.

Ime juhtuve iki ütekaupa!

*Joonistenu Markov Kristi
Mulgi küilde pannu Ilves Kristi*

Ilves Kristi

SIILU PULMAPIDU

Ta olli nõnda ilus! Temä silmänöpsi säräsive, okka läiklive kuupaistel ku musttuhant öbenökla, roosa keeleke limpsas üle nõnaotsa. Oehhh...

Äkki virbusi siilupoiss Siim üles ja sai aru, et sii kik olli unenägu. A ku ilus unenägu! Sedä oles võinu vaateme jäiägi.

Siim ronis ettevaatliguld oma ossauniku alt väl-lä. Ämärik olli ennest üle maa laoten, kost pallalt mõne ilitse linnukse laulu ja tasast vii vulinat. Ümmer- ringi es ole engelstki. A Siimu süä lei iki viil pakilt tùm-tùm-tùm ja pam-pam-pam. Engen olli kah sian- de imelik rahutu tunne.

Ta sibas sitikmarjapuhmaste alt läbi, üle tiiraa ja akas aia viirt müüdä edesi mineme. Kunkottale ja mesjaos, sedä es tää ta esi kah, a tund, et piap mine- me.

Sis jäi ta seismä, tõmmas nõnage luhti sissi ja te- rit kõrvu. Suure sõnajala taga nigu oles kennigi. Kõr- ras tõmmas ta ennest esiki kerrä ja ai okka turri, a sai sis kohe aru, et tulejet ei pia pelgäme. Ta läits viil mõne sammu edesi ja näi, et tuleje om TEMÄ – siisa- ma siilupiiga, kedä ta olli just unel nännu.

Siim tõmmas kähku okka sileves, ai sellä sirgu ja üteli: „Tere õdakut, reili!“

„Terekest!“ kost tüdrik ja lei oma säräve silmä kõrras äbeliguld maha.

„Mia ole Siim. Mes siu nimi om?“

„Mia ole Siiri.“

„Mia elä siin selle suure ossauniku all,“ sellät Siim. „Kunkottal siu kodu om?“

„Miu eluase om sääl selle vana lavva- virna all,“ näidäs siilupiiga nõnage lavvau- niku poole.

„No sis oleme me ju peris üleaidse,“ rõõmust Siim. „Me võis mõni tõine õdak jälle kokku saia.“

„Olgu pääle,“ lubas Siiri ja asut minekule.

Nõnda olli edimene tutvus tettu ja kumbki läits oma tähtsit siiluasju aame.

Nüid tekkusi Siiri põvve kah siandesama rahu-tu tunne.

Piaaigu egä päev saive Siim ja Siiri puuljuhuliguld kokku. Enämb es lüü siilupiiga äbeneden silmi maha ja siilupoiss es jõvva ärä imeste, et unen nättu mailma kige ilusamb siilutüdrik omgi olemen ja eläp siinsaman lähiksen lavvavirna all.

„Mia ole mõtelnu, et me pias siuge pulma tege-me. Kas sia tahas miule kaasas tulla?“ küsse Siim üitskõrd kikke oma vaprust kokku võtten.

Edimeld jäi siilupiiga kohmetuld vakka, a ku jälle sõna suust sai, õigas: „Jah, muduki!“

Kik järgmise õdaku lätsive nüid pulmalaane pidäden.

„Emä, esä, nänn, taat, sõsare, velle ...,“ luges Siiri ette pulmakülaliste nimekirja.

„Kutsume tõistre Miisu kah, temä lubap miul egä õdaku om järgi jäänu rōbine ärä süvvä,“ pakk Siim.

„Olgu pääle, a tõistre Pollat küll ei kutsu, temä ei ole suguki viisak – alatasa rōögip miu pääle, ku ma müüdä lää.“

„Pidulavva pääl piave oleme kige uhkembe söögi: liimikusült, soolasitiku, rästikurulaad, sisalikusalat, kavva küdsätet iire, konnakotleti ja nälkjapiruku,“ luges Siim oma lemmiku ette.

„Aga magussüük?“ tulet Siiri miilde. „Laseme nännil suure linnunakoogi tetä ja paneme nõnda

pallu marju pääle, ku mõtsast levväme!“

Viil tulli paaripaneje kutsu, pulmatantsu selges õppi, päeväpiltnik telli, kutse kirjute.

Viimäte jõudki kätte aig, ku kik külälise ollive kuusekirikuse kokku tullu. Ööbikukuur laksut armuvaltsi, täiskuu kallas valgust üle maa ja kuusekiriku tipun säräs erev täht. Nuurpaar tulli kirikuse: Siimul kikilips ehen ja puha okka säräme lüüdu. Siiri olli viil ilusamb ku sellen ammutsen unenäon – terve temä okkarüü olli ehit valgide laanelillege ja niisama laanelilli kasusive ku valge vaip ümmer kuusekiriku kah.

Mailma kige ilusamb siilupiiga ja mailma kige õnneligumb siilupoiss töotive kige kaunimbel keväde-üül elusaas tõinetõise kõrva jäiä.

NJUUFA TENSO VIAP PÄÄSTERÖNGAST.

BANDIT TUUP YETI JA TEMÄ PERENAISE KALDA PÄÄLE.

KARVATSE VIIPÄÄSTJE ÕPIVE USINASTE

Ku sia trehvät vii veeren kedägi, kes om suur, karvane, ääsüämlik, kel om sellän oma nimege ojumisevest ja varvaste vahel lesta, sis võit üsnä kindel olla, et sii om viipäästekoer.

Enämbjagu inimesi tääve vetelpäästekoeras kutsut musta karva njuufaundlandi koera ek njuufat. Tegeliguld loetes Eestimaal vesikoertes kolme koeratõugu. Nii om musta-valgekirju landseer, pruunikas musta näoge leonberger ja joba nimetet njuufa. A kik njuufade ei ole suguki musta, om

kah karu karva pruune ja esiki musta-valgekirjusit. Kindel om sii, et kik nii koera om suure, karvatse, sõbraligu ja lontkõrvege.

Sõski ei saa viipäästekoeras egä peni, kel lesta varvaste vahel ja rinnun ää süä – vaja om pallu õppi ja usinaste trenni tetä. Sel aal, ku viil jääd pääl ei ole,

käive kik nii nelläjalgse kõrd-paar nädälin ütten oma peremeestege viitrennin. Mulgimaa viipäästekoera arjuteve Lõune-Eesti viipäästekoerde rupin Märjad Käpad.

Trenni võive tulla kik koera, kes viiarjutusi tetä tahave, a päämiselt om viipäästekoera just nii enne nimetet kolm tõugu, sest na om suure ja tugeve ja sellen trennin om jõudu vaja. Nii koera kaaluve ariliguld 50-70 kilu ek sama pallu ku nende peremihegi.

Kindlaste piap päästekoer oleme

BOSS JA JOKKER TÄÄVE, ET KATEKESTE OM AERULAUDA KERGEMB SIKUTE.

äste söbralik ja tahtma midägi üten inimesegetä.

Vilmin näep päästekoer ädäohun inimest, kargap talle vette perrä ja tirip ta viist vällä. Periselun käive iki koer ja koerajuht paarin ja inimene ütlep, mes tetä tulep. Ku koer läöp uppujet päästmä, sis ta ei putu egä tiri inimest, vaid ojup ümmer temä, et ädäline saas temäst või temä vestist kinni võtta ja sedäsi viap koer ta kalda pääle. Mõnikörd viip koer uppujale päästerõnga või muu asja ja tihtipääle lääve päästmä nii koerajuht ku koer katekeste. Suur koer om nigu tugev mootur, mis viap sis mõlembe kalda pääle. Vahel jälle tulep vedäde paati, kus om sihen mitu inimest.

Üldse piave nii koera täadmä pallu käske, oleme julge ja nupuka. Näituses

LANDSEERI TÕUGU VIKI TUNNEP ENNEST KU KALA VIIN.

tulep neil paadi või silla päält vette karate, laske ennest viist paati tiride, otsi uppujet esiki kumali lännu paadi alt, minna perrä just õigele rõngale või inimesele ja nõnda edesi. Koera tääve sõnu vii, tuu, anna, mine, karga, kaldale, edesi, paat, nüür, paremb, vasak ja tõise. Sedä kikke trennin arjutedeski. Ku kik om selge, sis võip minna eksamile ja ku sii saap äste tettu, andas uhke tunniskiri. Nüüd võip akate valmisteme järgmises, viil rassebes eksamis.

Kes taht oma penige viitrenni minna, piap arvesteme, et ennest tulep kah egä ilmage liges tetä. Et viin väige külm ei akkas, om inimesel sellän viiülikond. Sii om sellän esiki lämnen viin, sest kuigi koer ei või inimest puttu ja rääpi, võip teräv küüds iki kogemede vastu minna ja

inimese pallale ihule aiget tetä.

Koeral om viin sellän oma nime ja tunnismärkege ojumisevest. Kuigi nii koera om väige ää ojuje, läöp nende paks karv viin rasses. Ku trenn kestäp kavva ja vedäde tulep suurt paati või mitut inimest, om vest suures abis.

Külmäl aal saave viipäästekoera kokku talvistel jalutuskäikel ja arjuteve kuiva maa pääl sõnakullemist.

Nii külmäl ku lämnel aal tuleve viipäästekoera üten oma peremeestege teile ää meelege kuuli või lasteaida küllä. Siasstel kokkusaamistel kõneldes viiohutusest ja õpetedes ädälisele abi andma. Ku om lämmemb aig ja lähiksen om viikogu, sis saave koera ja koerajuhi näidäte, mes na trennin õpnu om.

Ilves Kristi

PERÄST OJUMIST KUIVAP PORTHOS SANNALINA SIHEN.

LOOMAMÄNGUGE SAAP ÄSTE MULGI KIILT ÖPPI.

VANAAIGSE MÄNGU

Loomamäng

Mängujuhi kähen om lehe, mille pääle om kirjutet looma võ linnu mulgikiilse nime.

Näütuses: susi, karu, ilves, leeduk, põder, kits, lammas, sigä, varblinne, kurg, iir, uisk...

Üits laits om arvaje, temä seisäp selläge juhtmängje ette.

Mängujuht näütäp looma nime ja mängje akkave käsu pääle tegeme looma liigutusi, et arvaje saas aru, kes ta om. Arvaje püünäp sedä luuma ärä arvate. Ütlep selle nime mulgi keelen.

KUDAS TETÄ PERRÄ PÖTRA?

SUSI PÜÜNÄP LAMMAST.

MÄNGUJUHT SEOP PIMESIKUL SILMÄ KINNI.

Pimesikk sõõri sehen

Mängje teeve sõõri ja oiave kätest kinni.

Kaits mängjet om sõõri sehen. Ütel köidets silmä kinni, sii om pimesikk. Temä püünäp tõist mängjet.

Tõine mängje elistep kellukest võ kõristep kõristit ja annap sellege oma kotussest märku. Mõlempidel võip kah silmä kinni sidude.

Manu võip kõnelde, et mõtsan om susi ja temä püünäp lammast, kel om kelluke kaalan. Ku susi saap lamba kätte, sis temä ütlep uvve susi ja lamba.

KIISU-LIISU

Ütel kevädpäeval kenäl
Kiisu-Liisu tuli vällä munast.
Linna vahel kõndin temä
äkki märgäs maja punast.

Mõtel sis, et salamahti
majan tiip kik usse lahti.
Õhun küsimus om: kudas
kass sai vällä tulla munast?

*Kerm Maibrit,
Valga põhikool 2.c kl*

SIPSU

Miu kass Sipsu om joba peris vana, a
iki jõvnap mülläte ja esiki iiri püündä. Ta
eläp kambren, a vällän miildip talle kah,
esieränis keväde, ku ilma om lämmembe
ja linnulaulu kulleten om tal väige tore
vällän joosta. Talle miildip pallu magade
kah – sedä ta enämbjagu aiga tiipki. Ku
ta ei maga, käip ta õvven säräve päevä
kähen tõisi uvitevit kotussit uurman. Tih-
ti võip tedä leidä pajutibude ja lilliäitsemi-
de vahelt.

*Sammuli Liisbet, 13 a,
Tartu gümnaasium*

*Kerm Maibrit,
Valga põhikool 2.c kl*

Joonistenu Põdra Meribel, 12 a, Tartu gümnaasium

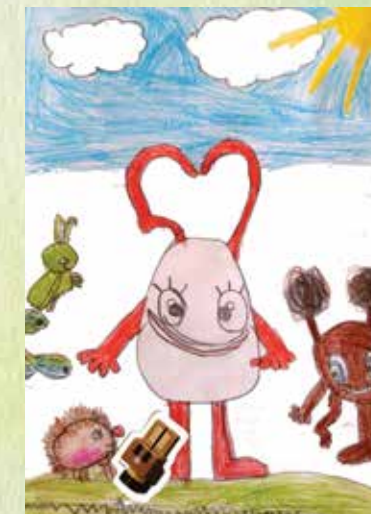
PERIS TÕESTE SÜNDÜNÜ LUGU

Olli arilik koolipäev. A üteli vahetunnil kisas ken-
nigi: „Oskar armastep Saarat!“

Nüid olli kuulda naarmist ja kilkamist. Me
tüdrikidege, Saara mede ulgan, pidime ennest
poiste iist pagemises kemmerguse peitmä.
Suure rutuge sätte Saara vastu kemmergupotti.

Kui tunn jälle pääle akas ja me kemmergust
vällä tullime, olli Saaral verine riim otsaihen.

Sanderi Elo, Viljandi Jakobsoni kool, 3. kl

*Joonistenu Rämmel Adeete,
7 a, Tartu Klaabumaa lasteaid*

POST

*Joonistenu Tilga Roland,
8 a, Laulasmaa kool*

SIIL — OKKAKERÄ, KES TURTSUP

SIILUL OM TERÄVE OKKA JA VÄLE JALA.

Eesti loomatäädläse om valinu siilu 2026. aast loomas.

Kas olede laulnu laulu „Müttä pidu“? Mäletede, kes kik sinna pidule tullive? Pöder, rebäne, karu ja „viirse siilu okkakerä“... Periselun ei veeri siil kunnigile. Ta oopis joosep ja peris valiste!

Lühikest maad jõvvpap siil siuge sama kähku joosta, kuigi

ta om mitu kõrda tillemb. Kerän ollen ta esi kunnigile ei veeri. Vahel küll võip peni või rebäne tedä veerite, a sis teeve siilu teräve okka tülitejele aiget.

Mede vanan muinasluun and siil Kalevipojale ääd nõu, ku üteli, et kurje sortse saap lavvage serviti lüvven mineme aade. Tänutähes tõmmas iiglane siilule väikse tüki oma karvatsest kasukust. Egä iiglase kasukukaru olli teräv ku siilu okas. Neid okkit om siilul sellän üle seitsme tuhande.

Ku siil pelgäp, tõmbap ta ennest kerrä. Sis om ta nagu tillike kastanimuna, mida om valus puttu. A ku ta om rahulik ja uudisimulik, aap ta ennest sirgu ja vudip oma nellä tillikse jalage ringi.

Kige põnevemb om sii, et Eestin eläp kogundi kätte liiki siile. Arilik siil om ele näo ja tume kaalage, temä eläp näitusel Talna kandi aidun. Raasike nagu poritse näoge lõunesiil, kel om ele rae, eläp Tartu ja Võru laste kodude lähiksen. Ku suveõhtu einä sihen kennigi sahistep, võit äste illiksi piilu või temä näost pildi tetä. Sedäviisi saat täädläsi avite, et siile elukotusse kirja saas.

Jaanikuul sünnive ilma tillikse siilupoja, kes näeve vällä nagu roosa kummist mänguasja. Edimestel päeval na pallalt magave ja joove emä piimä. Näädäli peräst muutuve okka kõvembes, silmä lääve valla ja siilupoja akkave käimä juskulasteaian, kos na õpive kikke emä kõrvan.

Sügüse lõpeteve na joba kooli, emä valvap neid viil, a järest vähemb. Na sööve usinaste, sest ihen oodap talveuni.

Talve magave siilu omaende väiksen pesän sügäven leheuniku sihen.

*Vilbaste Kristel
Mulgi küilde pannu Ilves Kristi*

VÕILILLI ÄIDSME TAINA SEHEN

Vaja om:

2 muna
5 supiluskatäit jahu (võip olla
nisupüügel, täisterä-, tuurtatra-
või esiki kamajahu)
paarkümmend võililliäidsent
söögieli
raasike suula

Tii sedäsi:

Kige paremp om võililli äidsmit korjate, ku päe paistap. Vali korjami-
ses kotus, mis om aututiide tolmust ja tossust kaugempel. Kae, et
sääli ei ole loomakari söönu või kennegi penige kõndman käinu. Kaku
võililli äidsme varre otsast ärä sedäsi, et vart ütten ei tule. Sis kae
oolege ädsme sissi ja sapute maha kik tillikse putuku.

Lopi kaits muna kausin valla ja pane sinna sissi näpuotsatäüs
suula. Taldre pääle pane viis luskatäit jahu.

Võta äidsmeke ja litsu kate käe vahel laias. Sis kasta sii laias-
litsutu äidsmeke kigepäält muna sissi, sis jahu ja sis jälle muna sissi
ning pane üte suurempe taldre pääle.

Ku kik äidsme om jahu ja munage kokku tettu, sis aa pann kuu-
mas ja kalda sinna pääle raasike eli. Pane äidsme kuuma panni pääle ja
küdsäte mõlempelt puult kuldruunis.

Küdsätet äidsmit võit panna võilevä pääle või süvvä apukoorege.

*Võililliruuga tei ütten oma lastealaste Mai, Jette, Moona ja
Lisettege Lilli luudusmaja pernaene Laanemetsa Ly*

KÜDSÄTET VÕILILL MEKIP LEVÄ PÄÄL ÄÄ.

ÜTTE NÄNNIGE OM TORE SÜVVÄ TETÄ.

VÕILILL TIIP MAILMA KÖLLATSSES.

Ku mia viil tillike oli

Tillike tüdrik sõidap maale ja näep edimest kõrda lambakarja.

„Mes looma nii om?“

„Lamba.“

„Ku na suures kasvave, kas na om sis obese?“

Andri näep elun edimest kõrda kirivest lehmä ja õikap röömsaste: „Esä, kae ku ilus kirivene lehm! Kas ta anap kirivest piimä kah?“

„**K**üll om ädä selle rammi-ge, täembe ta jälle ei käi.“

„Emä, kas rammil om palavik, et ta sõita ei saa?“

„**T**ule süümä, mes sa säälkeldre katusse pääl istut?“

„Ei saa tulla, mia ooda senikavva, ku maasiku piindre pääl punatses lääve.“

„**M**es kala nii om?“
„Suidsuräime.“
„Kas na om suidsust tetu ja sis merre visatu?“

Esä kõnnip tillikse poisige euulitse pääl ja ütlep: „Vaate, poig, sedä suurt maja, siin sihen om merekuul.“

Poig imestep: „Kas sis laine õpive kah koolin?“

Jaaq kõnnip vanembidege õhtu nurme vahel ja kuulep edimest kõrda rüäräagu äält.

Jaak eitup ärä: „Lääme kähku kodu, kurja konna rooksuve.“

Tillike poiss vaatep raamatut, näep säälväige pikä abemege taati ja ütlep: „Sel onul om abe nigu einämaa.“

Emä: „Mia pia ostma siule üte kõva tassi, mis purus ei lää.“

Poig: „Miande sii kõva tass om?“

Emä: „Lekist.“

Raasikse aa peräst män-gip poiss autudege ja sõidap kik aig emäle otsa.

Emä: „Ärä sõida miule otsa, sedäsi lää mia katik.“

Poig: „Ei ole ädä, sis ma osta omale lekist emä.“

Arutemine lasteaian: „Miul om kaits kassi. Kassiemä om must, kassiesä valge. Ei tää, miandse poja neil tuleve?“
„Iki ruudulise.“

„**N**änn, akkame võistu juuskma!“

„Oh, kulla pojake, ei ole miust enämb juuskjet, ma lää varsti mulla ala.“

„Akka sis kohe mineme, mia tahas kah nätä, kudas sa sinna läät.“

„**V**anaesä, kas raha om ää asi?“

„Muduki om. Raha panep kik ratta käimä.“

„Kas jalgratta kah?“

„No iki,“ kostap vanaesä nallage.

„Anna sis kähku miule viis raha, ma pane oma katikuse jalgratta kah käimä.“

„**M**esperäst sa, Vilve, täembe nõnda unine olet?“

„Mia oodi kevädet. Ta pidi iki õhtu tuleme, a es tule kedägi.“

Nalla om peri Raudsiku Liina 1987. aastel vällä tullu raamatust „Kui mina väike olin“.

Joonistenu Sildre Elina

Siin on 6 kevädilli, a nime om neil segämini lännu. Otsi sõna akatusele õige lõpp!

MAI
VÕI
VARSA
TAEVA
PAISE
KULLER

KUPP
VÕTI
LEHT
KELLUK
KABI
LILL

Üits neist lillest om valge. Mis värvi om kik tõise?

VÄRVI NA ÄRÄ!

Tiiu ja Tiit lääve Mulgi pidule. Avite neil omale õige rōõva vällä validel!

Tiiu rōõvastele
tõmba verev jutt ala,
Tiidu rōõvastele
tõmba sinine jutt ala.
Neile, mis passive
mõlembele, tõmba
kõllane jutt ala.

PÕRSAS PETS

